

HEYDRICHIÁDA

Pardubitz

Pardubice

PŘIPOMÍNKA TRAGICKÝCH UDÁLOSTÍ ROKU 1942

Heydrichiáda je souhrnný název pro období těžkých represí prováděných německými nacistickými okupanty během druhé světové války na území Protektorátu Čechy a Morava ve spojitosti s osobou zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. V české historické literatuře se většinou rozlišuje první heydrichiáda (též první stanné právo), tedy období teroru spojené s Heydrichovým nástupem do funkce v roce 1941, a druhá heydrichiáda (též druhé stanné právo) pro období teroru po atentátu na Heydricha v roce 1942.

První heydrichiáda

Heydrich do úřadu zastupujícího říšského protektora nastoupil 27. září 1941 s úkolem, aby zde potlačil sílící protinacistický odboj. Ihned vyhlásil stanné právo a nechal popravovat řadu uvězněných účastníků odboje. Zatčen a odsouzen k smrti pro spolupráci s odbojem a s londýnskou vládou byl dosavadní předseda protektorátní vlády generál Alois Eliáš (toho si však Němci ponechali jako rukojmí a zastřelili ho na popravišti v Kobylisích až během druhé heydrichiády). Další lidé obvinění nebo podezřelí z účasti na odboji, kvůli černému obchodu nebo pouze pro „rušení veřejného pořádku“ byli masově zatýkáni a popravováni. Stanné právo bylo odvoláno až 19. ledna 1942 a současně byla jmenována nová protektorátní vláda v čele s Jaroslavem Krejčím.

Druhá heydrichiáda

Heydrich zemřel 4. června 1942 na následky atentátu, který provedli 27. května 1942 příslušníci československé armády ve Velké Británii Jozef Gabčík a Jan Kubiš. Již v den atentátu bylo opět vyhlášeno stanné právo (trvalo až do 3. července 1942). Jako odvetu za atentát na Heydricha okupační správa nechala popravovat několik tisíc obyvatel protektorátu, kteří se podle ní na útoku mohli podílet, nebo pomáhali odboji či jen atentát schvalovali. Ihned ten den gestapo s příslušníky SS prohledávali byty po celé Praze a hledali atentátníky, či stopy, které by je k nim mohly dovést. Byla srovnána se zemí obec Lidice s 503 obyvateli (bylo podezření, že někteří z obyvatel Lidic tehdy atentátníkům pomáhali), obyvatelstvo bylo popraveno, nebo odvezeno do koncentračních táborů, část malých dětí byla určena k poněmčení. Po válce se vrátilo z koncentračních táborů jen 143 lidických žen a po usilovném pátrání z Německa 17 dětí.

Dne 24. června 1942, 14 dní po vyhlazení Lidic, byla nacisty vypálena také obec Ležáky a její obyvatelé zavražděni, jako odplata za to, že v obci byla ukrývána vysílka Libuše výsadku Silver A. Jedenáct dětí bylo transportováno do koncentračních táborů a dvě děti dány na převýchovu do Německa. Byly také na určitou dobu rozbity zbytky organizovaného domácího protifašistického odboje. Jozef Gabčík a Jan Kubiš se mezitím ukrývali v krytém pravoslavném kostele Cyrila a Metoděje v Praze Resslově ulici s dalšími spolubojovníky (Adolf Opálka, Josef Valčík, Josef Bublík, Jan Hrubý, Jaroslav Švarc). 18. června 1942 byl však kostel obklopen a parašutisté se po dlouhém boji odmítli vzdát, zvolili sebevraždu. Jan Kubiš zemřel na následky těžkého zranění při převozu do lazaretu SS. Původně se měla skupina ukrývat v kostele jen krátce, ale Vlastimil Moravec jejich úkryt prozradil dříve, než mohli z kostela uniknout.

Po Čurdově zradě, který gestapu nejvíce pomohl, začala další vlna zatýkání. Většina spolupracovníků parašutistů zemřela často i s celými svými rodinami v koncentračním táboře Mauthausen. Tam za jediný den 24. října 1942 popravili 262 českých odbojářů

Zastupující říšský protektor
Reinhard Heydrich

Mercedes Benz 320 Cabriolet-B 1938
a místo atentátu

Vyhlazení Lidic

Obec Lidice před vyhlazením
a po vyhlazení

